



The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

nulságait mindenekelőtt megállapított, hogy a cikk célja a támogatások módjának és az ágazati fejlődés kapcsolatainak elemzése volt. A vita során kiderült, hogy egyetlen egy eszközön kívül sem lehet elég hatékony, a szabályozó rendszer különféle elemeit együtt, komplexen kell alkalmazni. A hozzászólók többségének álláspontjából világosan kirajzolódott az a követelmény is, hogy a jövőben nagyobb szerepet kell szánni a jövedelmezőséget közvetlenül befolyásoló szabályozási formáknak. Nagyon jó, hogy felmerült a vita során az időtényező rendkívül nagy szerepe is. Nyilván másképpen kell szabályozással

megteremteni a fejlesztés lehetőségét olyan különböző átfutási idejű ágazatoknál, mint a baromfi és a szarvasmarha. Mindamellett látni kell azonban, hogy mindenféle szabályozásnak van egy küszöbértéke. A szarvasmarhánál és a zöldségtermesztésnél a támogatások mértéke még mindig nem érte el azt a küszöböt, amelyen túl már kedvező hatást gyakorolt volna a termelés növekedésére. Az irányítószerveknek a támogatások mértékének megállapításánál tekintettel kell lenniük ezekre a küszöbértékekre, mert enélkül a legjobb támogatási forma sem lesz eléggé hatékony.

Horváth Lajos dr.

TUDOMÁNYOS KONFERENCIA A HÍGTRÁGYA KEZELÉSÉRŐL ÉS MEZŐGAZDASÁGI HASZNOSÍTÁSÁRÓL

A Magyar Hidrológiai Társaság — a Magyar Agrártudományi Egyesülettel és az Építőipari Tudományos Egyesülettel közösen — ez év nyarán tudományos konferenciát rendezett Budapesten a *Hígtrágya kezelése és mezőgazdasági hasznosítása* címmel.

A konferencia több mint 250 résztvevője a mezőgazdasági nagyüzemek, a szakosított állattartó telepek, a hatósági és irányító intézmények, illetve a téma kutatásával, tervezésével és műszaki fejlesztésével foglalkozó intézetek, vállalatok szakértője volt.

A dolgozatok, az összefoglaló előadások, valamint az egyes témacsoportokban lezajlott vitában a konferencia résztvevői ismertették és egyeztettek véleményüket a hígtrágyakezelés és -hasznosítás legfontosabb kérdéseiben, és javaslatokat fogadtak el a jövőben széleskörűen alkalmazható megoldásokkal kapcsolatban. A szervező bizottság

ezek alapján összeállította a konferencia *ajánlásait*, amelyeket most közzéteszünk:

1. Az alomtakarékos, vízübltési szakosított állattartó telepeken keletkező hígtrágyát a talajtermékenység növelésére alkalmas trágyának kell tekinteni, és azt — mind a környezetvédelem, mind a benne levő tápanyagok felhasználása érdekében — a mezőgazdasági termelésben kell *hasznosítani*, illetve talajrendszerekben, mezőgazdaságilag művelt területen kell elhelyezni.

2. A talaj hígtrágyával csak olyan mértékig terhelhető, hogy termelékenysége *növekedjék* és hosszabb idő múlva se kerüljön sor a talaj tulajdonságainak káros megváltozására, illetve a *talajvíz szennyeződésére*. Ennek érdekében a hígtrágya adagolását *méretezni* kell, aminek alapja a hígtrágya beltartalmi értékének, a természetett növények tápanyagigényének és az adott talaj kémiai és fizikai tulajdonságainak ismerete. Mindezek folyamatos ellenőrzése az eredmények alapján a hígtrágya-hasznosítás, elhelyezés esetleges módosítása szükséges.

3. A hígtrágya minőségének elbírálásához és gazdaságos hasznosításának

kidolgozásához olyan *mintavételi, vizsgálati és értékelési rendszerre* van szükség, amely országosan, esetleg nemzetközileg is egységes és elfogadott.

4. Az országban meglevő és továbbfejlesztés alatt álló agrokémiai laboratóriumi hálózatot meg kell bízni és fel kell készíteni a hígtrágyák kezelésével és hasznosításával kapcsolatos *minőségi vizsgálatokra*. Az alapvető beltartalmi vizsgálatok folyamatos elvégzésére a hígtrágyakezelő és -hasznosító telepek üzemeltetőinek is fel kell készülniük és be kell rendezkedniük.

5. A hígtrágyaöntözés elvén alapuló hígtrágyakezelő és -hasznosító telepek tervezése, létesítése és üzemeltetése során a környezetvédelmi és környezetalakítási feladatokat, a víz, a levegő, és a talaj tisztaságát szolgáló intézkedéseket minden tekintetben *egyeztetni kell* a termelési feladatokkal. A 66031/1974. OVH sz. irányelveket valamennyi beruházó, termelő, üzemeltető és hatósági szervnek kötelezően alkalmaznia kell.

6. A hígtrágya-hasznosítás tervezésének tudományosan megalapozottá tétele és optimalizálásának gyakorlati megvalósítása érdekében olyan *adatgyűjtésre és feldolgozásra* van szükség a szóba jöhető mezőgazdasági területekről, amely a víz, a levegő, a talaj és a növények károsodását egyaránt elkerülő tervek kialakítását teszi lehetővé. Ennek érdekében a MŰM valamely meglevő intézményénél kellene létrehozni a mezőgazdasági területek legfontosabb jellemzőit tartalmazó adatbankot, amelynek adatai — a vízgazdálkodás és az egészségügy területén végzett adatgyűjtések és nyilvántartások adataival együtt — mind a tervezésben, mind a szükséges intézkedések megtételében alkalmazhatók lennének.

7. A szakosított állattartó telepeken törekedni kell a *víztakarékos* trágyaelávolítási módszerek alkalmazására és a víztakarékos üzemeltetésre is, hogy minél kevesebb hígtrágya keletkezzék.

8. Új állattartó telepet csak a hígtrágyakezelés és -hasznosítás teljes értékű megoldásával *együtt lehetne létesíteni*. A meglevő telepek esetében pedig a rekonstrukció keretében kellene gondoskodni a hígtrágyakezelés és -hasznosítás hiányzó berendezéseinek pótlásáról. Új állattartó telep helyének kijelölésénél előre figyelembe kellene venni mind a telep vízellátásához szükséges jó minőségű *vízforrás*, mind a hígtrágya elhelyezésére, illetve hasznosítására *alkalmas és elegendő nagyságú terület* meglétét.

9. A már megépült szakosított sertés- és szarvasmarhatelepeket egységes irányelvek szerint — a különböző szakterületek képviselőiből álló szakértő-csoport segítségével — meg kellene vizsgálni a trágyakezelés és -elhelyezés szempontjából, és telepenként javaslatot tenni a szükséges rekonstrukció módjára. Ez a javaslat alapul szolgálhatna a támogatás elbírálásához is.

10. A hígtrágyakezelési módszereknek olyanoknak kell lenniük, hogy a legkisebb ráfordítások (költségek és munkaerő) árán tegyék lehetővé a hígtrágya ártalommentes, minél szélesebb körű és minél teljesebb mértékű hasznosulását.

11. Az állattartó telepek tervezésekor a termelő és a trágyakezelő, valamint a hasznosító vagy elhelyező létesítményeket (technológiát, létesítést és üzemeltetést) együttesen kell vizsgálni és a költségek szempontjából kell optimalizálni. Így várható a legkisebb összes áldozat, a relatíve legkedvezőbb eredmény az állati termékek előállítását során.

12. Az abszolút és összehasonlító gazdasági megítélés érdekében országosan egységes ökonómiai vizsgálati módszert kellene előírni úgy, hogy az ökonómiai vizsgálat a beruházási és üzemelési költségek, valamint az eredmények *együttes egyenlegét* mutassa be ún. mai, létesítéskori értékre vonatkoztatva (ka-matolva, diszkontálva).

13. és is az érdemi A társad kellene társad jelleg dozat ságess lene t tehát -techn
14. lési é séges ként szítem köze lehet oldás rán - kidol lene a tához mény találá
15. kedv ból n tásár terve nológ mege nek igény centr terve
16. sitot telep tokat szeri melt örsés céljá kido ságet teter letv
4*

13. Indokolt, hogy a hígtrágyakezelés és -elhelyezés megoldása továbbra is az államilag különleges figyelmet érdemlő *támogatások között szerepeljen*. A támogatások megítélésénél kiemelten kellene figyelembe venni a feladat összetársadalmi érdekeit, infrastrukturális jellegét. A támogatás elbírálása és módzatai még a kivételes eljárást is szükségessé teszik. A támogatásnak ki kellene terjednie a létesítmény egészére, tehát mind az építési, mind a gépészeti-technológiai berendezésekre.

14. Időszerűvé vált a hígtrágyakezelési és -hasznosítási technológiák *egységes minősítése*. A minősítést időközönként meg kell ismételni és ki kell egészíteni. A minősítés egyik fontos eszköze lehet a racionális tervezésnek, a lehető legkisebb áldozatot jelentő megoldások kiválasztásának. A tervezés során — a kivételesen egyetlen változat kidolgozása helyett — ragaszkodni kellene az alternatív megoldások vizsgálatához a viszonylag legkedvezőbb eredmény, illetve a legkisebb áldozat megtalálása érdekében.

15. A gyakorlatban tapasztalható kedvezőtlen helyzet felszámolása céljából nem elsősorban új eljárások kialakítására, hanem a meglévő, ismert és a tervezési irányelvekben rögzített technológiák szélesebb körű *gyakorlati megvalósítására* van szükség. Célszerűnek látszik a speciális ismereteket igénylő szaktervezés és kivitelezés *koncentrálása*, meghatározott vállalatok, tervezők kijelölésével.

16. Az állami támogatással megvalósított hígtrágyakezelő és -hasznosító telepeken rendszeres *hatósági vizsgálatok* kell tartani a létesítmények szakszerű, a rendeltetésnek megfelelő üzemeltetés műszaki és agronómiai ellenőrzése, hatékonyságuk megállapítása céljából. Olyan ösztönző rendszert kell kidolgozni és bevezetni, amely lehetőséget nyújt a hígtrágyát alkalmazóan felhasználó állattartó telepek, illetve gazdaságok dotálására a megta-

karított műtrágya-egyenérték arányában, de amely ugyanakkor bírsággal sújtja az üzemeltetési utasítástól eltérően, szakszerűtlenül, gondatlanul üzemeltetőket a környezet-, a talajkárosítás vagy a terméskiesés arányában.

17. Folytatni, fejleszteni és támogatni kell a hígtrágyakezeléssel és -hasznosítással kapcsolatos *kutatómunkát*, szélesíteni kell a szakmai információk cserejét mind hazai, mind nemzetközi szinten. A kutatásnak teljesen újszerű, a jövőben alkalmazásra kerülő elhelyezési és felhasználási megoldásokat is keresnie kell, különös tekintettel a kiterjedt szántóföldi használatra.

18. A tudományos egyesületek fontos szakmai feladata, hogy az egyes hígtrágyakezelési és -hasznosítási módszerek tényleges létesítési és üzemelési tapasztalatai, vizsgálati eredményei rendszeresen *ismertetésre és megvitatásra* kerüljenek a tervezői és gazdálkodói gyakorlat közvetlen segítése érdekében.

19. A hígtrágyakezeléssel és -hasznosítással összefüggő összes feladat — beleértve a kutatás, a műszaki fejlesztés, a szükséges gyártásszervezés és gyártmányforgalmazás feladatait is — megoldásának segítését, irányítását és koordinálását *egyellen meglevő országos hatáskörű szervezetre* (intézményre, vállalatra) kellene bízni, az egyes módszerek bemutatását és kipróbálását végző *bázisüzemek*, üzemi nagyságrendű kísérleti telepek egyidejű kijelölésével.

20. Az eddigi általánosabb érvényű ajánlásokon túlmenően a konferencia egyes szakmai kérdésekben is állást foglalt. Így megállapította, hogy a hígtrágya mikrobiológiai állapotát az állatállomány egészségi állapota (fertőzöttsége) nagymértékben befolyásolja, ezért felhasználását az állomány *állategészségügyi minőségének* figyelembevételével kell meghatározni. Műtrágya-öntözést *szélesebb körben* lehet alkalmazni, ha a mezőgazdasági és egészségügyi szakemberek szoros együttműkö-

dése lehetőséget teremt az egészségi ártalmak kiküszöbölésére.

A hígtrágya vagy a szétválasztott hígfaizis *élővízben nem helyezhető el*, a talajon és takarmányként való felhasználásán kívül *csak speciális halastavi* hasznosítása engedhető meg. A hígtrágya folyamatos elhelyezését és hasznosítását a vegetációs időben és azon kívül is meg kell oldani. Ennek érdekében — *különösen a vegetációs időn kívüli* időszakban — előtérbe kell helyezni a növénytakaró nélküli szántóföldet, az élő gyepeket, az ipari haszonfa-telepítéseket, valamint a gyümölcsösöket és a szőlőültetvényeket. Bármilyen hígtrágyakezelési és végle-

ges elhelyezési megoldást valósítanak is meg, a hígtrágya tisztulásának folyamatát mikrobiológiai és biológiai módszerekkel végig kell követni, és ennek alapján kell eldönteni azt, hogy milyen módszerrel kell a *csíraapasztást* végezni.

Az új és helyes műszaki megoldású trágyacsatornákat a jövőben létesülő új telepeknél, illetve a rekonstrukcióra kerülő régi telepeknél *kötelezően alkalmazni kellene* annak érdekében, hogy azokból a további kezelés és hasznosítás céljára a *legmegfelelőbb minőségű hígtrágya* távozzék, egyúttal az istállón belül az állatok számára a legkedvezőbb légállapot legyen megteremthető.

Berczik Árpád dr.

MENNYIBE KERÜLT EURÓPÁNAK AZ ASZÁLY?

(Részletek a The Economist, 1976. szept. 11-i számában közölt azonos című cikkből)

Kezdenek beérkezni a nagy európai aszály számlái, és hosszú időbe fog telni ezek kiegyenlítése. Az Európai Közösség mezőgazdasági miniszterei találkoztak Brüsszelben és megkezdték összeszámlálni, hogy mennyibe kerültek a kiesrepesedett földek és a rossz év által okozott hiányok.

A gabonatermés valószínűleg nem fogja meghaladni a 92 millió tonnát, ami 5%-kal marad az elmúlt évi eredmény alatt. A gyümölestermelés az elmúlt évi 17,6 millió tonnától több mint 1 millió tonnával elmarad. A zöldségellátás terén is hiányok fognak jelentkezni, egyedül a paradicsom majdnem 1 millió tonnával lesz kevesebb, mint az 1975. évi 4,8 millió tonna.

Amikor a gazdálkodóknál a szarvasmarha-takarmány kezdett hiányeikké válni, pánikszerűen kezdték levágni az állatokat, így a közösségnek közbe kellett avatkoznia, mivel jelenleg a közö-

marhahústöbblet terheli. A fogyasztók ugyanakkor nagyon kevésbé élvezték ennek a bőségnek az árelőnyeit.

A Közösség megkísérelte a hiányok problémáját megoldani. Az elmúlt hónapban úgy határozott, hogy bizonyos importált zöldségfélékre felfüggeszti a vámkötelezettséget (ezek a karfiol, a sárgarépa és a zeller). Ez a lista hosszabb lenne, ha az NSZK a saját feje után mehetett volna. Jelenleg a fenti listát kibővítik, ugyanakkor kiterjesztik a vámmentességre megszabott időtartamot.

A franciák arra készülnek, hogy nemzeti alapon segítsék farmereiket, valószínűleg mintegy 6 milliárd francia frank erejéig (685 millió angol font).

Az NSZK-ban Ertl, Josef mezőgazdasági miniszter a közelmúltban jelentett be egy programot, amelynek keretében 55 ezer gazdaságnak nyújtanak segítséget. Ezeket a gazdaságokat véleménye szerint az aszály igen komolyan sújtotta. A segély mintegy 600 millió DM összeget foglal magába olcsó hitelek formájában, mely hiteleket az elkövetkező 3 év folyamán mind a szövetségi, mind pedig a helyi intézményeken keresztül bocsátanak a gaz-

dák ro
mondj
dálkoc
ez évi
DM-re

Nag
termés
mése l
nak, h
lió for
40%-o
csak
teszt v
segítség

Erd

A term
és a

A s
lent n
továb
alapr
dása
denel
az eg
zötti
hogy
amely
sétől
zók),
san s
a gon
veke
kat,
— e
figye
válto
Elem
ta, a
színy
korsz

dák rendelkezésére. Mindez nem elég, mondják a német gazdálkodók. A gazdálkodók szövetsége az aszály okozta ez évi összes veszteséget 5–6 milliárd DM-re becsüli.

Nagy-Britanniában az ez évi gabona-termés az elmúlt 6 év legrosszabb termése lett. A farmerek arról panaszkodnak, hogy az idén jövedelmük 400 millió fonttal csökkenhet, ami átlagosan 40%-os esökkenésnek felel meg. Nemcsak Németország és Franciaország tesz valamit annak érdekében, hogy segítse farmereit: Belgiumban szintén

készpénzkiadásokat nyújtanak számos szarvasmarha-tenyésztőnek, Luxemburgban közvetlen pénzügyi jutatásokat adnak és tulajdonképpen mindenütt dotálják a takarmányszállítási költségeket.

Egy dolog biztos: azok a farmerek, akiket ez az év keményen sújtott, még magasabb árakat fognak kérni termékeikért a következő évben Brüsszelben megtartandó évi ármegállapítási ülésen. Európa legnagyobb részén túl későn jött az eső ahhoz, hogy ezt megakadályozza.

Erdős Tibor:

A termelés korszerűsödése és a gazdasági növekedés

A szerző e témakörben már megjelent munkáinak gondolatmenetét viszi tovább. A nemzetgazdaság fejlődésének alapvető problémáját állítja vizsgálódása középpontjába. Figyelmét mindenekelőtt a termelőerők fejlődése és az egészséges gazdasági növekedés közötti kölcsönhatásra fordítja. Rámutat, hogy minden olyan növekedési tényező, amely független a termelőerők fejlődésétől (pl. külső, világgazdasági tényezők), csak ideiglenesen és viszonylagosan segítheti elő a növekedését. Ebből a gondolatba ágyazva vizsgálja a növekedés egyes tényezőit: a beruházásokat, az állóalapok bővítését és pótlását — elsősorban a korszerűsítését véve figyelembe —, a termelési struktúra változását, a munkaerő-gazdálkodást. Elemzi a termelőerők általános állapotát, az ehhez kapcsolódó fogyasztási színvonal és a meglévő berendezések korszerűsítésének üteme közötti össz-

függést, valamint a piaci hatások és a növekedés folyamatának összefüggéseit. Végül is eljut a szocialista gazdaság fejlesztési, korszerűsítési, növekedési lehetőségeinek felméréséhez és összefoglalásához. Kimutatja, hogy a szocializmus a társadalom megszervezettségének olyan új, a modern termelőerőknek megfelelő, „testre szabott” formája, amely magasabb fokú tudatossága és szervezettsége révén képes egyenletesebb és gyorsabb ütemű fejlődést biztosítani, mint a kapitalizmus. Kimutatja azonban azt is, hogy az ilyen fejlődésnek melyek a legfőbb gazdaságpolitikai feltételei. Végül jól összeválogatott statisztikai adatokkal illusztrálja elvi mondanivalója leglényegesebb pontjait. Erdős Tibor könyve számos hazai gazdaságpolitikai problémát is érint, keresi a választ a további fejlődésünket meghatározó alapvető gazdasági kérdésekre. A könyv fontos a gazdaságpolitikai elméleti és gyakorlati kérdésekkel foglalkozó szakemberek számára. Emellett felsőbb szintű pártoktatási és egyetemi tankönyvként is jól felhasználható. (Kossuth Könyvkiadó)

A 25 ÉVES AGRÁRGAZDASÁGI TÁRSASÁG KITÜNTETETTJEI

A Magyar Agrártudományi Egyesület kibővített vezetőségi ülés keretében emlékezett meg az Egyesület 25 éves jubileumáról. Az ülés elnöki tisztét *Lukács László dr.*, nyugalmazott mezőgazdasági mérnök — a Társaság tiszteletbeli elnöke — látta el.

Kazareczki Kálmán — a Társaság elnöke — méltatta a MAE két és fél évtizedes tevékenységét, különös tekin-

tettel az Agrárgazdasági Társaság munkájára és feladataira.

György Károly — a MAE főtitkára — kitüntetésekkel adta át.

Ezt követően az ülés résztvevői megtekintették az *Élelmiszeripar a termelőszövetkezetekben* című, a lipcse XI. Agrár Filmfesztiválon aranyérmet nyert szakfilmet.

*

A jubileum alkalmából a MAE júniusi közgyűlésén, illetve a Társaság vezetőségi ülésén — az Agrárgazdasági Társaság részéről a következők részesültek kitüntetésben.

TESSEDIK SÁMUEL Egyesületi

Emlékirat kapott:



Vági Ferenc dr.,
a társaság vezetőségi tagja

MEZŐGAZDASÁG KIVÁLÓ DOLGOZÓJA miniszteri kitüntetést kaptak:



Szabó Lóránd dr.,
a Társaság titkára



Fekete György dr.,
a Munkatani és Munkaerőgazdasági
Szakosztály elnöke

JUBILEUMI Emlékérmeket kaptak:



Dimény Imre dr.,
az Egyesület Országos Elnökségének
tagja



Lukács László dr.,
a Társaság tb. elnöke



Tóth Béla Gergely,
az Üzemszervezési Szakosztály
alelnöke

ARANYKOSZORÚS Egyesületi
Jelvényt kaptak:

Gerhardt Ferenc dr.,
a Társaság szervezőtitkára



Lányfalvi Sándor dr.,
az Agroökonómiai Szakosztály
alelnöke



Kovács Klára dr.,
az Üzemszervezési Szakosztály
szervezőtitkára



Tomka József dr.,
a Vállalatgazdasági Szakosztály
szervezőtitkára



Ivancs András dr.,
a Munkatani és Munkaerőgazdasági
Szakosztály aktivistája

A I
ban m
is figy
túlme
sek ol
a felh
gazda
terme
kássá
ország
lista
eme
hívni
kezés
rekve
mark
Tudo
politi
vetke
össze
ról v

Mi
sökk
olyan
mely
jelzi
za: f
tés j
folya
szöve
zóság
kate
gére
spec